

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre ... 240 Lei,
Fél évre ... 120 Lei.
Egy negyed évre ... 60 Lei.
Egy hóra ... 20 Lei.

Előfizetők árasszabás szerinti
díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Császádi Egyesült Vas-
utak palotájában. ☉

KIADÓHIVATAL

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regala Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. ☉☉

Péntek, március 31.

Az állam mint árdrágító.

(Miért emelkedik mindennek az ára?)

Nincs megállás. Rohan, lavinaszerűen rohan a drágasági hullám s ha nagyon hamarosan nem sikerül e lavinát megállítani, a legrosszabbtól kell tartanunk. Ennek a rettenetes, börtönket lenyuzó, vélonket kiszívó drágaságnak csakis az államhatalom tud véget vetni. Ma már ott tartunk, hogy a csigalassúságával haladó konszolidáció bekövetkezését, amely természet-szerűen magával hozná a megélhetési viszonyoknak normális mederbe való terelődését is, az ország lakosságának tekintélyes tömege egyszerűen nem képes kivárni. Nem képes! Mert a legtöbb családfenntartó, de a magános személyek is a mai drágaság mellett leg-
elemibb életfeltételeiket sem elégíthetik ki. Itt gyors, elszánt és radikális intézkedésre van szükség. A konszolidációnak előreláthatólag még oly hosszú az útja, — évek még mindenesetre kellenek hozzá — hogy addig koldusokká leszünk valamennyien.

Magánkezdeményezés képtelen az általános drágaság letörésére. Ezen a téren az állam kötelessége a kezdeményezést kezébe venni. Amde ép az ellenkezőjét látjuk s azt kell tapasztalunk, hogy az árdrágítás terén az állam ma-

ga jár elől. A posta és távirtdi-jait ép most emelték tetemesen, vasutunk, a legdrágább Európában, dohányzási cikkek ára versenyen felül áll — fölfelé. A postán és vasuton való drága szállítás természetszerűen velejárója az élelmi és ipari cikkek árának emelkedése. Ép ezért mindennél előbbre való fontosságú a postai és vasuti szállítás díjtételeinek minél sür-gősebb és minél alaposabb redukálása. De más téren is elől jár az államhatalom az árdrágításban. A horribilis magasságu adókról most ne is beszéljünk. Az állam módját találta annak, hogy bármily vonatkozásba kerüljön az állampolgár az állam valamelyik intézményével, valami címen könnyebbit-sen az illető zsebében. Ha a lakáshivatal hosszú hónapok keserves vá-rakozása után végre lakást utal ki valakinek, taksát kell fizetni. Ha a népesedési hivatalban be akarod magadat iktatni, taksa jár érte. Ha nincs háztartásod s kénytelen vagy vendéglőben étkezni vagy ha valami ügyed elszólít a lakóhelyedről s kénytelen vagy szállodában meghálni, azt egyszerűen luxusnak minősíti az állam és ezért a luxusért, hogy eszel és éhen ne halj s hogy meghálsz valame-

lyik poloskás szállodában, mert másnap is szükséged van erődre, adót, „luxus“ adót fizetsz. Aztán ott van a sok mindenféle és tetemesen felemelt illeték és miégymás. Szóval életünk minden néven nevezendő megnyilvánulásáért valamiféle fizetéssel tartozunk az államnak. Mindezeket az összegeket azután a termelő, az iparos, a kereskedő természetszerűen belekalkulálja az általa termelt, vagy eladott cikkek árába. Hát lehet aztán csodálkozni, ha van drágaság? Az állam, melynek pedig mindent el kellene követnie a megélhetési viszonyok megjavítására, az élet olcsóbbá tételére, így maga is árdrágító s ezáltal belekényszeríti a termelőt, az iparost, a kereskedőt, a vállalkozót, hogy az állami árdrágítás ellen munkája bé-rének, vagy cikkek árának emelésével védekezzen.

Az államra appellálunk tehát. Lásza be végre, hogy az eddigi módszer nem folytatható tovább, mert különben mindnyájunkat csődbe kerget, ami egyértelmű magának az államnak a csődjével. Ez pedig nem érdeke sem az államnak, sem nekiünk, kiknek sorsa és jóléte elválaszthatatlanul oda van kötve ehhez az államhoz.

A maga árdrágításával az állam mintegy erkölcsi alapot ad a magánvállalkozásnak is a folyto-

mos áremelésre, hisz szerte hivatkoznak az állam példájára. Rántsa ki hát az állam ezt az „erkölcsi alapot“ az árdrágító lába alól. Ez ma fontosabb és sürgősebb mindennél, még a — mandátumok igazolásánál is.

Igazolt mandátumok.

(Tizennégy erdélyi mandátum sorsa.)

BUCURESTI. A szenátus tegnap kezdte meg a mandátumok igazolását. Az első napon a Targul-Muresen (Marosvásárhelyen) megválasztott gróf Teleky mandátumát igazolták. Ugyancsak igazolták a Timisoarán, Aradul-Noun Lipován, Nagyszentmiklóson megválasztott szenátorok mandátumait.

BUCURESTI. Tegnap a szenátus ülése után kérdést intéztek Popoviciu Mihályhoz, aki a nemzeti párt tiltakozását felolvasta a parlamentben, mi a véleménye arról, hogy az egyes mandátumokat, dacára a felhozott súlyos bizonyítékoknak — érvényesítették. Popoviciu kijelentette, hogy rájuk nézve teljesen közömbös az hogy a parlamenti többség ér-

BUDAPESTI LEVÉL.

Tantalusznek a Garai-téri piacon.

Itt a tavasz és frissülni kezd még a télen reménytelenül lankadt idegzetű pesti ember életmódja is. — Ami étel az asztalra kerül, az mind kevés. — sóhajtják anketájikon a nem egészen milliomos háziasszonyok. Minden kinek egyszerű az étvágya; a lányoknak azért, mert hóvirágot szedni voltak a Hárshegyén, a fiúk viszont footballmatcheseföltilik a tornaórákat, fokozott étvágyat tanusit ebédnél maga a családapa is, aki mostanában a nyolckoronás villamosjegy miatt vialog jár a dolog után és gyalog jön a hivatalából. Mindenkinek egyszerű étvágya van és Pest most nem az a város, ahol éhezni kell, — konstatálja a külföldi, mikor a körutakon lépten-nyomon rámosolyognak a csemegésbolók és büffek kirakateldorádó. Am, aki egyszer kimegy a reggeli órában a Garai-térre, a kavargó, gomolygó tömeg lármáján át mégis, mintha egyetlen ütemes morajt hallana folyton: Budapest gyomrának korgását. Hosszu, hosszú sorokban annivalóhegyek torló-

nak a bődékban. Eldorádó, igazán mint a mesékben. — friss töpörtyű szaga ölelkezik a lőszinű tejfel édeskés illatával, nyisd ki a szád s már harapatsz is a vízszintes vasrudakon csüngő kolbász-erdőkől, ha talán kés, villa is volna nálad, csak szurd bele a rőzsaszinbarnára sült liba hátába, — nem látod, milyen barátságosan kínálja élő reklámként a gömbölyű kofanéni?

Hullámozik a főmeg, szipákolnak az orrok, sok édes szóval versengnek a vevők kegyeiért az árusok. — Ideális állapot, vélnéd és mégis üresen, ványadtan lefelegnek a szatyrok a sok szegény asszony, kopottas kalaposhölgyek kariain. Mintha csak egészségi sétára küldené a hatósági orvos az asszonyokat a Garai-térre, olyanformán, mint Karlsbadban, reggeli korzóra a kuthoz. Mindenki járkal, szaglászik, vizsgál, meg-megáll — és tovább megy megint. Nem vásárolnak, nem lehet vásárolni ...

Százhusz-száznegyven korona a szép marhahus, a sertés száznegyven-kétszáz, a liba kétszáz-nál is többet gágog, hitvány halacsákak unatkoznak az apró tek-

nőkben, ki tud adni százhatvan-kétszáz koronát kilójáért?

A krumpli, igaz, „csak“ tizen-nyolc korona, de ugy-e nem lehet mindig, mindig csak krumplit enni, aprószemű bab viszont 24 korona, fonnyadt spenót 30 korona, a kardioli — jai — héven ... Talán egy kis főtt tészta inkább, a turónak 60—70 korona az ára, egy deci tejfel 6 korona.

Járnak kelnek az asszonyok. Mikor jönnek: még reményteljesen duzzad a szatyor, tavaszi mosollyal az arcokon üdvözlik egymást az ismerősök, csicseregnek, mint az Frzsébeli-téri verebek ilyenkor. Mennyi, mennyi ember, — élvezed, reggel nyolckor a szines képet és kilenckor megállapíthatod, hogy ugyanaz a fiatalasszony, aki reggel nyolckor még libásasszonyokkal tárgyalt nevetve, kilenckor már sáppadtan, meggyötörten hallgatja a botzas mindenés agitációját:

— Talán mégis azt a disznómáját, naccságám ... Fődre, paprikásan ...

— De az ur nem szereti, — hajtogatja, ki tudja hanyadszom már, az asszonyka és bizonyára a még friss bölcs anyai tanítás

táncol az agyában. — Fiacskám, a szívhez a gyomron át vezet az út ... és csak azt főzd neki mindig, amit szeret, ha azt akarod, hogy szeressen ...” Kilenckor még „fasírtkus“ és „disznómáj“ közt ingadoztak. Nem tudom, végeztek-e negyedéltre.

A virágosok utcája üres. Kif érdekel a hóvirág, iholya hájos, fehérek szőnyege, hiába 3—6 K egy csokor, mikor három szál antik répa tíz korona és a hagyma kilója héven. Csirkék, tyukok derűsen csipognak, az ő életüké itt bizony nem fenyegeti veszély. Egy hölgy szórakozottan emleget egy bejédt tyukot s amint az újjai a bőgyét kémlelik, abban régi amatőr igazi tárgyszeretete vibrál, szinte belefeleltkezik a kofa szemébe, mikor kérdi:

— Komolyan kétszázhusz, né-nike, komolyan?

— Naná tréfából! — feleli de-
tűsen és főleg főgyökeresen a
pestvidéki kizgazdáné.

A baromfistandok előtt azért mégis van érdeklődés, mely azonban inkább a tojásnak szól. A tojásár elvégre az egyetlen szám ma a piacon, mely tízen alul szerte-
nyekedik. Egyetlen konkurrens

vényesíti-e vagy megsemmisíti a választásokat.

— Ez a parlament — mondta — nekünk nem létezik. Mi csak azért jelenünk meg a mandátumok igazolásánál, hogy az egész világ előtt dokumentáljuk azt a sok szabálytalanságot, amelyeket a kormány a választások alatt elkövetett. Nem akartuk, hogy a többség távollétünk alatt azt állítsa, hogy a mi vádjaink alaptalanok. Az igazolások befejezése után visszavonulunk és Alba-Julian fougunk határozni a továbbiakról. Az albaiulian kongresszust husvét után két hétre hívjuk össze, mert közvetlenül az ünnepek után az ortodox egyházi kongresszust tartják meg és így a nemzeti párt néhány tagja akadályozva lenne a kongresszuson való megjelenésben.

BÉCS. A magyar kormány a legfelsőbb tanácshoz indítványt intézett a nyugatmagyarországi határkiszárazásokról. Az antant ma válaszolt a jegyzékre. A választójegyzékek Schöber kancellár ma délután olvasta fel a parlament ülésén.

lakán a Kolbász. Végtelen szomoru, szagu rejtélyes anyag, csak a pesti Kolbász, amint híveknél, lónak, kivóznak a végtelen, csunya köfelek a piszkos uca földetlen standjain, bizonytalan szíri szagu rejtélyes anyag, csak 100 korona kilója és 30 deka az egész családnak elég — pesti tömeggyomortöltelék.

Kilenc óra elmúlt, most megélnék a rőföskereskedők előbb még elhanvagolt utcája. Széles, módos svábok gusztálják a perkókat. Akik egy-két óra előtt érkezhettek Torhágyról pár kiló kukoricával, azok most tavaszi toalettszükségletüket fedezik le.

A kereskedő előbb koronában felzi az árat, aztán forintban, aztán lírában. A svábok gusztálnak, fogdosnak, darálnak, alkuszniak. — amilyen türelmetlen eladók voltak az előbb, annyira nem érdekli most őket a kereskedő kinszenvedése. Az élelmiszerhódók között pedig még mindig gomolyog, számol, tanakszik és csügged a tömeg. — az éhes Budapest.

Nem, mégsem Eldorádó a Garai-tér. De azért vaxlami elvárások mesecsország ez is, valami furcsa, új dantei pokolkör, mindennapos szomoru tavaszi korzója szegény, modern kis Tantalusznek üresszékü, üresszatyru ezreinek. Ha igaz a Garai-tér statisztikája, ma délbén száz pesti asztal közül nyolcvan paprikáskrumpli párológ kolbászszal, vagy anélkül.

Magyar szenátor az irredentizmusról

(Részvesznök a parlament munkájában.)

BUCURESTI. A szenátus ülésén a mandátumok igazolása előtt Paál István magyar szenátor, a többi magyar szenátorok nevében manifesztumot olvasott fel, amely szerint a választások során olyan visszaélések és szabálytalanságok történtek, amelyek arra készítettek volna bennünket, hogy távol maradjunk az ülésekről. Mindezek dacára azonban mi résztveszünk a parlament munkájában, hogy

alkalmunk legyen az irredentizmus felbukkanó vádiával szemben tiltakozni. . . . Dolgozni fogunk faji és gazdasági érdekeinkért, egyszersmind az állam érdekeiért is.

Ez a nyilatkozat nagy meglepetést keltett, mert köztudomás szerint a nyilatkozat tartalmáról a magyarság parlamenti képviselőinek előzetesen nem volt tudomása. (RTI.)

Két új vasut.

(Milyen területet sajátítanak ki?)

A megyei prefekturára ma távirati értesítés érkezett, amely szerint két igen fontos most épülő vasuti vonalat ez év őszén meg fognak nyitni. A két új vasuti vonal a nadlac (nagyak)—pecicai (pécikai) és a chisineu (kisjenői)—salontai vasuti vonalak. A közigazgatási bizottság legközelebb tartandó ülésén tárgyalják meg annak a területnek kisajátítási módzatait, melyen a most épülő vasuti vonalak keresztülhaladnak. Az új vasuti vonalak közül különösen a chisineu—salontai vonalnak van igen nagy jelentősége, mert eddig az Oradea-mare és Arad közti igen élénk forgalmat részben auttomobilokkal, részben kocsikkal kellett lebonyolítani. Ezek a forgalmi eszközök pedig bizonytalanabbak és drágábbak voltak, mint a vasut.

Készülődés a nagyvásárra

(Már jönnek a vidéki árusok.)

Arad város utcáinak képe ma reggelre megváltozott. Az állomásokról Timisoaráról és Pecica felől tömegesen jöttek Aradra az öt napos tavaszi vásárra készülődők. Már állítják is a sátrakat. Készül a hajóhinta, a ringlispiet, pncróna, talán még a csodapók bölcis jóvendómondásai csodálatjal töltik majd el a nagyvásár közönségét, úgy mint valamikor régen nagyon régen, amikor a világháború borzalmas réme még előttünk állott és csak mint valami fénye várt utópiát emlegették, amelynek előjvetelét talán senki sem hitte. Ma reggel Bánát valamelyik kis falujából vagy negyven szürös atyafi érkezett Aradra. Cirokseprüt, meg falapátot hoztak a nagyvásárra, mint ezélt hat vagy hét évvel. Akkor is minden nagyvásárra behozták készítményeiket, ki pakolták a Boros Beni-térre és várták a jószerencsét. Akkor még tíz krajcár volt egy cirokseprü és tízenyolc egy falapát. Igaz, hogy akkor is akadnak pesszimisták, akik semmivel sem voltak megelégedve, így a nagy olcsósággal sem, de azért a háromnapos kirakódó vásáron a seprü- és lapátárusok megáruhták a maguk harmincöt-negyven forintjukat. És ebből a rengeteg pénzből vásárolhattak a feleségüknek komótipót, a gyerekeknek, csizmát, egy jófajta taitékpipára is jutott egy kis itóka sem maradt el és még haza is vittek a pénzből. Azóta sok minden történt: megdrágult a komótipó és a csizma, a pipa, még az ital is. Ez még nem volna olyan nagy baj, mert hát a cirokseprü, meg a falapát árát is felemelték.

Egy másik igen súlyos sérelem esett az atyafiakon. A város a Bul. Regele Ferdinand I. (Boros Beni-térrel) kitelepítette őket az állatvásártérre, hogy ott árulják a cirokseprüt és a falapátot. Ezt a szegényt már nem lehet szónékkül elviseelni. Hogy ott hagyják a már évtizedek óta megszokott helyét és kimenjenek a sáros vásárra a gondosan elkészített áruikkal, amelyeknek eladására már olyan régen várnak? Azt nem! Így okoskodtak az atyafiak. És felkerelkedtek, hogy előadják panaszukat a főpolgármesternek. A főpolgármester részvételt hallgatja meg őket és megígérte, hogy lehetőleg még ma döní kérésük felett.

oooooooooooooooo

Stern Lipót felebbez.

(Nem akar vizsgálati fogságban ülni.)

A vizsgálóbíróság a tegnapi napon a Kornis ügy valamennyi tettesét kihallgatta és elrendelte ellenük az előzetes letartóztatást. Ebből valamennyien meg is nyugodtak, kivéve Stern Lipótot, aki a vizsgálóbírói végzés ellen felfolyamodással élt. Hamburger Kornél ellen csupán csempészés miatt indult meg az eljárás és tekintettel arra, hogy Aradon bejegyzett üzlete és állandó lakása van, a vizsgálóbíróság elrendelte szabadlábra helyezését. Az ügyészség azonban ez ellen felfolyamodást jelentett be a timisoarai táblához. Rác Vil-mát és a letartóztatott Tállay György nagynénjét ma szabadon bocsájtották. A vizsgálat azonban tovább tart ellenük.

Az elhalt férfi hagyatéka

(Elutasított igénykereset.)

Egy aradi táncitanító, aki annakidején közös háztartásban élt néhai Mihalik Béla szőlőbirtokossal, körülbelül egy évvel ezélt keresetet adott be az aradi törvényszékhez egy hat holdas szőlőbirtok és egy aradi lakóház tulajdonjoga iránt. Keresetében arra hivatkozott, hogy az örök-hagyó ezeket az ingatlanokat neki még életében odaajándékozta. A kereset még azt is felemlíti, hogy felperesné már a hagyatéki eljárás során bejelentette igényét a fentnevezett ingatlanokra, azonban a bíróság ezt nem fogadta el és perre utasította. Az aradi törvényszék polgári tanácsa érdemileg ma foglalkozott az ügyvel, miután a járásbíróság előtt a peres felek képviselői már előzőleg megiettek eöllerjesztésüket. A bíróság egy óras tanácskozás után ítéletet hozott, amely szerint a táncitanítót keresetével elutasí-

totta és elmarasztalta a perkölt-ségek megfizetésében. Egyben arra is kötelezte, hogy az általa most birtokba vett házat adja át a hagyatéknak. Ugyanezek a felek közt több ingóság kiadása miatt is peres eljárás van folyamatban. Erre vonatkozólag a bíróság úgy határozott, hogy ki fogja egészíteni a bizonyítási eljárást arra nézve, hogy kinek a tulajdonát képezik a kérdéses dolgok.

Lenin halálhíre.

(Olasz lapok jelentése.)

Havas ügynökség mai jelentése szerint Lenin meghalt. A firenzei és triezti lapok hozzák állítólag megbízható információk alapján, hogy az orosz szovjet vezére végleg bucsut mondott az életnek. Halálának körülményére is több verzió támadt fel az utó-só hetekben. Egyesek szerint Lenin annak a mérgezett lövésnek az áldozata, amit egy anarchista nő revolvergolyója ejtett a testén. Mint előző moszkvai tudósítások beszámoltak a III. internacionálé megteremtője súlyos tüdőbeteg és emellett nagymérvü gynomorrákja is van. Nemrégiben hívták ki hozzá dr. Klemperer Rudolf berlini orvosprofesszort, aki már akkor igen aggasztónak mon-dotta Lenin állapotát. Ezek a hírek, még ha olyan előkelő forrásból erednek is, mint a Havas ügynökség, teljesen megbízhatatlanok. Annál is inkább, mivel ugyszólván bizonyra vehető, hogy a szovjet, még ha fénylőg be is következne a haláleset, minden erejével meg-zátolná azt, hogy ennek híre leg-alább is a genuai konferenciáig kikerüljön a nagyvilágba, mert ez által gyengítve vélné a vörös uralom erejét.

A veszedelmes gödör.

(A háztulajdonos nem hibás.)

Marovicsik István vasuti munkás Pór Imre nyugdíjazott vasuti kalauz házában lakott. A kalauz kertjében volt egy másfél méteres gödör, ahova a munkás másfél éves kislia 1919-ben helesett és nyolc napon tul gyógyuló súlyos felkarsérülést szenvedett. Gondatlanságból okozott súlyos testisértés miatt indult meg az eljárás a háztulajdonos ellen, akinek ügyében ma folytatta le a tárgyalást az aradi törvényszék büntető tanácsa. A tanak kihallgátása során beigazolást nyert az a tény, hogy a kalauz, akinek építési szempontból volt szüksége a kertben levő gödörré, figyelmeztette annakidején az összes lakókat, hogy vigyázzanak, nehogy véletlenül beleessenek. A tanak legtöbbje azt is látta, hogy éppen a szerencsétlenül járt kisgyermek apja volt az, aki a gödör bekerítéséhez szükséges deszkapaláskot felállította. Ítéletre nem került sor, mivel az ügyész beigazoltnak látva Pór Imre ártatlanságát, elejtette vele szemben a vádat. Ennek folytán a bíróság a további eljárást megszüntette.

Az olvasóhoz!

A drágaság napról-napra folytonosan nő. Az egyes fogyasztási, a közszükségleti cikkek vételára mind több erőszakkal tör a magasba. Ha megfigyeljük az utolsó néhány hónap statisztikáját, azt a fellelé tornyosuló számtömböt, ami az üzletek és az életmódszer-árus bódék feliratain mutatja az árak növekedésének útját: elképzelhetjük, hogy milyen irzózatos erőfeszítésbe, megerőtetésbe kerülhet egy-egy nagyobb üzemnek az, hogy megküzdve ezzel a borzasztó áramlattal fenn tudja tartani megélhetését. A papír, a nyomdapesték és az a sokféle csodaszor, ami szükséges, amíg a nyers táviratot, vagy egy-egy információt a szerkesztőségi asztaltól az olvasó kezéhez eljuttatjuk, rengeteg összegbe kerül manapság. Mi azonban leküzdve minden kívülről jövő nehézséget készségesen dacolunk az árak felcsapódó támadásával és csúján azt kérjük t. olvasóinktól, hogy most amikor új előfizetést nyitunk az Aradi Közlönyre, azzal a megédzett barátsággal és régi szeretettel tömörüljenek mellénk, amilyen igyekezettel és öntudattal állottunk mi is a magyarság, a kultúra és a köz ügyéért.

Ha kellő lelkesedésünk és ügybuzgalmunk folytonosan csak oda irányult, hogy nemzetiségünk, fajunk és évezredes kultúránk sértetlensége érdekében acélozva izmosítsa öntudatunkat, úgy mindazoktól, akik velünk egyek, ennek a nemzetiségnek, fajnak és kultúrának szintén részesei, valóban joggal kérhetjük, hogy megértéssel álljanak mellénk. Megérdemeltük!

Az Aradi Közlöny információi, hírei a legírisszebbek, a világ minden részéből gyorsan eljutnak hozzánk és becsületes meggyőződésünk a nagyközönség jóvoltáért folytatja erejét feszítő munkáját. Felkérjük tehát mindazokat, akik jó szívvel és szeretettel együttérznek és egy célért harcolnak velünk, segítsék elő a mi igyekezeteinket. Szerezzenek minél több barátot, jó ismerőst az Aradi Közlönynek, hogy ezáltal is előbbre vigyék, a megvalósulás felé segítsék a magunk, a mindannyiunk, a magyarok ügyét!

LEGUJABB.

Hatszáz ezer munkanélküli.

EONDON. A fémipari munkaadók szövetsége értesített 47 munkaadószövetséget, hogy április 1-jei napján munkasáikat kizárják. Ezzel 600.000 ember marad munka nélkül. Ezek közül 250.000 munkást máris kizártak.

Persian bűnügye.

BUDAPEST. Persian Ádám volt kormánybiztos és hírlapíró pörében befejezték a bizonyítást. A mai tárgyaláson felolvasták a liberális blokk Benesnek Prágába küldött memorandumát, amely kifejté azt, hogy a blokk az 1918-as októberi forradalom alapján 4)

Károly exkirály halálhíre Budapesten.

(Az exkirály nagybeteg. — Felvette az utolsó kenetet. — Egy otromba misztifikáció.)

Budapest izgalmas délelőttöt élt át ma. A magyar fővárosban rendkívüli lapkiadások jelentek meg, melyek Károly exkirálynak Funchalban bekövetkezett halálát adták hírül.

Budapesten, mint futótűz terjedt szét a tragikus hír, aminek anélkül is inkább hítek adott mindenki, mert a számtízött királyról köztudomású, hogy spanyol betegségben fekszik. Csak a déli órákban jött hivatalos demencia, mely megcáfolta az exkirály halálát. Annyi azonban való, hogy Károly állapota súlyos. Távirataink a következők:

Az utolsó kenet.

BÉCS. Schager bécsi miniszteri osztályfőnök tegnap este táviratot kapott Funchalból, mely azt tartalmazta, hogy az exkirály állapota válságosra fordult és a funchalai lelkész feladta neki az utolsó kenetet. A volt király családja arra kéri a táviratban az osztályfőnököt, hogy az exkirály volt háziorvosa, dr. Delugot azonnal utazzék Madeirára. Schager osztályfőnök nyomban lépéseket tett, hogy az orvos költségei magángyűjtésből fedezhetőek legyenek és rövidesen egy negyedmilliót gyűjtött össze. Az orvos utelve körül a külföldi missziók rendkívüli előzékenységet tanúsítottak és lehetővé tették, hogy dr. Delugot azonnal utrakelhesse.

PÁRIS. A „Matin” tegnap esti jelelése szerint Sixtus pármal herceg, az exkirály sógora Madeira-Funchalból táviratot kapott azzal a tartalommal, hogy a volt király állapota rosszabbodott. Az orvosok baloldali tüdőgyulladást állapítottak meg, mely átterjedt a jobb oldali tüdőre is. A beteg hőmérséklete harminckilenc és kilencszáz fok. A királyi család gyermekei közül megbetegedtek Ottó és Róbert főhercegek is, mindketten magas lázban fekszenek. Sixtus egy párisi tanárt óhajtott Funchalba küldeni.

ESZTERGOM. Csernoch János hercegprímás Zita exkirálynétől ma a következő táviratot kapta. — *Ötlete a király spanyol-szerű, kétoldali tüdőgyulladásban súlyosan betegnek fekszik. Tegnap este felvette a halotti szentségeket. Kérem Eminenciád és minden hűséges magyar imádságát.*

Az exkirály orvosa.

BÉCS. Dr. Delug bécsi tanár, aki az exkirályt svájci tartózkodása alatt spanyolnáthában már kezelte, ma délelőtt a keleti expresszsel Madeirára utazott. Az antantmissziók másfél óra alatt elintézték az összes vizumokat. Dr. Delug reméli, hogy Károly erős természete legyőzi a betegséget és hogy az

orvosi segítség nem érkezik későn. A spanyolnáthából támadó tüdőgyulladásnál a tüdőnek csak egyes részei vannak megtámadva.

PÁRIS. A „Nevyork Heraldnak” jelentik Funchalból, hogy Károly exkirály állapota igen komoly, ha nem is reménytelen. A tüdőgyulladás nem terjed tovább, a láz némileg csökkent és 39.7—39.9 között váltakozik. A betegség lefolyása normális. Holnapra egy bécsi orvost várnak.

HÁGA. A „Daily Mailnek” jelentik Funchalból, hogy az exkirály betegségét az abnormis időjárás okozta, amely az idén Funchalban érezhető. A hűlés a negyedik napon vált tüdőgyulladássá.

A spanyol király érdeklődése

HÁGA. Az „United Press” madridi jelentése szerint Alfons spanyol király Funchalban érdeklődött Károly király állapota iránt és azt a távirati választ kapta, hogy könnyebbtermészetű tüdőgyulladás lépett. Állapota azonban pillanatnyilag sem aggasztó. A spanyol király orvosi és anyagi segítségét ajánlott fel a nagybeteg exkirálynak.

PÁRIS. Az Excelsior szerint egy francia tanár ment Funchalba akit konsiliumra hívtak meg. A Havas ügynökség jelenti, hogy az exkirály állapota változatlanul súlyos.

FUNCHAL. Károly állapota változatlanul súlyos.

BÉCS. A lisszaboni püspöktől távirat érkezett ide, amely szerint Károly állapota olyan válságosra fordult, hogy kénytelenek voltak neki az utolsó kenetet feladni. Attól tartanak, hogy Delug dr. már későn fog megérkezni Bécsből. Az exkirály most már harmadizben kapta meg a spanyolbetegséget, mely ezuttal kétoldali tüdőgyulladással párosult. A betegség a király ellenállóképességét annyira megtörte, hogy attól tartanak, hogy rövidesen katasztrófa következhetik be.

Hogy terjedt el a halálhír?

BUDAPEST. A Magyar Távirati Iroda felhivatalos laptudósító, ma délelőtt első kiadásában a következőket jelentette:

— *Funchalból érkezett távirat szerint Károly király ma reggel hat órakor meghalt.*

A felhivatalos helyről érkezett hír nagy izgalmat okozott a budapesti lapok szerkesztőségeiben és siettek sorra rendkívüli kiadásban tudatni a közönséggel a szomorú szenszáclót. Az utcákon egymás kezéből kapkodták az emberek az újságok külön kiadásait és nagy felháborodással tárgyalták az eseményeket, melyek a tragédiához

vezettek. Sok épületre fekete lobogót tűztek ki.

Déltájban újabb rendkívüli lapkiadások jelentek meg az utcákon. Ezek is meglepő hírt közöltek, de nyomukban nem izgalom, hanem megnyugvás támadt. Az újabb külön kiadások tartalma ez volt:

— *Károly király halálának híre misztifikáció. Az dltir szerzőinek kinyomozására vizsgálat indult meg.*

A hír csakhamar lecsendesítette a kedélyeket. A rendőrség közbejöttével sikerült rövid idő alatt megállapítani a következőket: Ma reggel felhívta valaki telefonon a miniszterelnöki sajtóiroda nevében a felhivatalos laptudósítót és izgatott hangon közölte az exkirály halálhírét. Most tovább folyik a nyomozás, hogy kiderítsék az otromba félrevezetés elkövetőjét.

Incidensek

a mandátumok körül.

Popoviciu Mihály heves támadása

BUCURESTI. A kamara tegnapi ülésén Popoviciu Mihály válaszolt Antonescu és Bratianu tegnapi kritikájára és kifejtette a nemzeti párt álláspontját és felfogását a régi királysággal szemben.

— A nemzeti párt Erdély igazi képviselője, de képviselője az egész román demokráciának is. A liberálisok terrorizálták a választások által Erdélyt és ma is inzultálják. Az erdélyi parasztot láncra verték, ami még a magyarság idejében sem történt meg.

Orleanu elnök figyelmezteti a szónokot, hogy nem lépheti át a házszabályok kereteit! E közben megjelent a teremben Mosoiu, Inculet és Antonescu. Jorga az ügyrendhez szölt hozzá és kijelentette, hogy tekintetbe kell venni az ellenzék felfogását... mire a többség nagy zajban tört ki.

Jorga: Ha önök így viselkednek egy értelmes emberrel szemben, akkor látni fogják, hogy mi kerül ki majd a jelenlegi parlamentből. Hogyha az önök pártja más magatartást tanúsított volna az ellenzékkel szemben, úgy ma más atmoszféra lenne.

Elnök: Talán a kvesztor szerepét akarja itt játszani?

Jorga: Ha ön nem tud eleget tenni elnöki hivatásának, úgy valóban kénytelen vagyok a kvesztor szerepét játszani.

Elnök: Ön azt hiszi, hogy mindent tud és nem akarja elismerni, hogy vannak dolgok, amelyeket más jobban tud.

Jorga: Galatz kissé messze van a központtól. (Óriási derűtség.)

Ezután a mandátumok bitelesítéséhez fogtak.

Lázár Aurél felszólalásában Moldovan Valér mandátumának megsemmisítését kérte.

Ezután tovább folytatták a mandátumok igazolását.

HIREK.

Elfogató parancs

Franyó Zoltán író ellen.

Franyó Zoltán az aradi származású kiváló író és legjobb magyar műfordító egyike a háború befejeztével, amelyben mint tényleges tiszt vett részt, Budapesten egy baloldali irányú hetilapnak lett a szerkesztője. Heves temperamentuma és tulzó szociálista felfogása mihamar belekeverték őt abba az áramlatba, amely a magyarországi proletárdiktatura előkészítését elősegítette. Franyó, aki a szellemi termékek központjában dolgozott, annyira exponálta magát, hogy a vörös uralom bukása után menekülni volt kénytelen Magyarországból. Azóta Bécsben él és több külföldi kiadóval áll állandóan összeköttetésben. Legújabbán Ady Endre költészetének a német nyelvre való átültetésével lett egyszeriben ismert az osztrák főváros közönsége előtt. A nagytehetségű író azonban, aki a diktatura valódi bűnöseivel szemben vagyont nem tudott gyűjteni, hanem annál több ellenségre tett szert, a magyar fővárosban sokszor még ma is a leglehetetlenebb rágalmakkal illetik. Most is egy budapesti táviratunk arról számol be, hogy egy budapesti butorkereskedő feljelentése alapján a királyi ügyészség elfogató parancsot adott ki ellene azért, mivel állítólag a proletárdiktatura alatt ezt a kereskedőt arra kényszerítette volna minden jogos alap nélkül, hogy hálózóhabberendezést szolgáltatson ki neki.

— **Megszűnnek a pénzügyigazgatóságok.** Bucaresti. A Luptarja: A pénzügyminiszter elhatározta, hogy feloszlatta a csatelt területeken levő összes pénzügyigazgatóságokat. (RTI).

— **A nyugatmagyarországi határkiigazítás.** Budapest. Londoni jelentés alapján híre kelt, hogy az angol kormány a nagykövetség értekezletéhez utasította a magyar kormányt azzal a kérésével, amelyben a nyugatmagyarországi határkiigazítás helyesbítését kérte. A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről nyert információ alapján jelenti, hogy a híradás valótlanságot tartalmaz, mert Magyarország nem is kért határkiigazítást az angol kormánytól. A magyar megbízott a határmegállapító bizottsághoz fogja terjeszteni az erről szóló indítványát és afelett a nemzetek szövetsége fog dönteni.

— **Utiovéhamisító ügyvéd.** Budapest. A rendőrség ma letartóztatta Bártfay-Farkas Samu ügyvédet és a rendőrség utlevélosztályának két díjnokát. A vád az ellenük, hogy külföldi utleveleket

Orosz monarchisták merénylete.

(Ujabb részletek Miljukov megtámadásáról.)

Jelentette az Aradi Közlöny, hogy Miljukov volt orosz miniszter az orosz kadettpárt vezére ellen tegnap, amikor Berlinben amerikai utjáról előadást tartott, merényletet követtek el. Miljukov sértetlen maradt, ellenben a pódiumon mellette ülő Napopow, egy berlini orosz lap főszerkesztője súlyosan megsebesült és nemsokára meghalt. A merénylők az előadás résztvevő közönségre is rálőttek. Ma a merénylet részleteiről a következő újabb távirati jelentést kaptuk:

BERLIN. Miljukov mindkét merénylőjét letartóztatták, akik mind a ketten tiszték. Az egyik Sabelszki Bark Péter, a másik Taboricki Szergiusz. Taboricki a múlt évben Gucskov volt orosz had

ügyminiszter ellen kísérelt meg merényletet. Napokow, aki a tegnap elkövetett merényletkor súlyosan megsebesült, meghalt. A közönség közül négyen sebesültek meg súlyosabban. A merénylők kihallgatásuk alkalmával kihívóan viselkedtek és kijelentették, hogy sajnálják, hogy a merénylet nem sikerült. Mindkét merénylő tatár származású és az orosz hadseregben hadnagyi rendfokozatot viselt. Megállapították azt is, hogy ez a merénylet csak egy láncszeme annak a merényletsorozatnak, melyet az orosz monarchisták terveztek. A két merénylő Münchenből jött Berlinbe, ahol a német monarchistákkal szoros összeköttetésben állottak.

— **Királyi látogatás eljegyzéssel.** Róma. A napokban érkeztek ide Albert belga király, a királyné, Lipót belga trónörökös, a belga külügyminiszter kíséretében. A feisleges vendégeket a pályaudvaron nagy ünneplésséggel fogadták. A látogatás célja úgy látszik, az hogy a két uralkodó család bensőséges viszonyát még szorosabbra fűzzék, mert ma adták ki hivatalosan azt a közleményt, hogy Lipót belga trónörökös eljegyzi III. Viktor Emánuel olasz király leányát Jolanda királyi hercegnőt. Híre futott annak is, hogy az olasz trónörökös a belga királyi pár leányát fogja eljegyezni.

— **A magyarországi választások.** Budapest. Ugy hírlik, hogy a választásokat május végén fogják megtartani.

— **A megyei tisztviselők fizetése.** A megyei tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó javaslatot, melyet már régebben felterjesztett a prefektúra, még eddig nem küldötték vissza. Ezért a megyei tisztviselők április hónapban eddigi fizetésüket fogják megkapni.

— **A pápa magyar rokonsága.** Nyitra. IX. Pius pápának magyar rokonsága is van bár kissé távoli. A nyitrai Gutvill családnak egy nőtagja ugyanis még akkor, mikor Lombardia Ausztriához tartozott, egy lombardiai emberhez ment nőül. Ebből a házasságból egy leány született, akit a pápának egy katonatiszt unokáccsa vett feleségül. A család két ága állandó érintkezésben állott a Gutvill Mária a nyitrai Gutvill-család egyetlen élő tagja a pápának, mint milánói érseknek többször levelet írt, melyre IX. Pius pápa mindannyiszor szívesen válaszolt.

— **Meghalt szónoklat közben.** Makó. Lengyel János, a csanádmezei Reformátuskovácsbáza állami elemi iskolájának igazgatója, súlyos betegen feküdt a budapesti egyetemi belgyógyászati klinikán és mint afele lelkes székely ember, március 15-én kórtermébe gyűjtötte a betegeket, hogy megüljék a nagy napot. Alig kezdett azonban szónoklatába, összeesett és meghalt. Az elmúlt vasárnap temették el Reformátuskovácsbázán nagy részvét mellett. Boér Károly vállastanár, Szabó Béla mezőhegyesi ref. lelkész, Hadházy Bertalan battonyai ref. lelkész, Szendrői Bé-

la községi főjegyző és Földes Ferenc segédtanfelügyelő bucsuztatták.

— **Magyar és más Konzulátusok.** Timisoara. Cosma Aurél dr. miniszter, timisoarai képviselő közbenjárására legközelebb föllálltanak Timisoarán magyar, angol és osztrák konzulátust. Hír szerint Szana Zsigmond vezérigazgató lesz az angol és Behavetz János dr. sváb ügyvéd az osztrák konzul. Ki lesz a magyar konzul, még nem tudják.

— **Előtepetés.** A belügyminiszter Drincu János az aradi rendőrprefektúrához beosztott III. osztályú rendőrkormányzó I. osztályú kormányzóval léptette elő.

— **Ehenhalt gazdag asszony.** Erdékes halálhíradás foglalkoztatja a brailaiakat. A napokban meghalt Stanesca Olimpia 66 éves odaváló dúsgazdag asszony, aki fővárosi nevelés volt. Igen különös életmódot folytató, szárazkenyeret evett, ételmiszerit sohasem vett, csak néha-néha ivott egy kis teát, amit a szomszédok könyörületességéből küldtek neki. A rokonaival állandóan hadilábon állott, a kik teljesen magára hagyták a betegeskedő öregasszonyt. Halála után holttestét felboncolták és megállapították, hogy a szó szoros értelmében — éhen halt. Lakásán több mint száz ezer lei készpénzt találtak.

— **Olcsó burgonya a Közélemezési hivatalnál.** Értesítjük a város közönségét, hogy a Közélemezési hivatalnál (Kulturpalota) burgonya kapható, melynek ára 10 kg.-ként Lei 1.50.

— **Agyontaposás a 16. Sajtóteremben.** Tegnap Machabei Nicolaj 20 éves fiatal asszonyt egy megvadult csikó agyontaposta. A szerencsétlen nő azonnal meghalt.

— **Szandálok, fehér vászon- és teniszcipők a legjobb minőségben már kaphatók Lévai és Szigeti cipőárúházában.** (Ezelőtt Buchsbaum és Társa.)

— **Olcsó hagyma a Közélemezési hivatalnál.** Értesítjük a város közönségét, hogy a Közélemezési hivatalnál (Kulturpalota) még mindig kapható vörshagyma, melynek ára kg.-ként 5 lei ötven ban. Legkisebb mennyiség 5 kg.

— **Meghalt az első magyar orvosnő.** Budapest. Vartha Vincéné, született Hugonnai Vilma grófnő, az első magyar orvosnő ma Budapesten meghalt. Vartháné 1872-ben iratkozott be a zürichi egyetem orvosi fakultására.

— **Halálraírt rablógyilkos tanító.** Prága. Az esküdtszék ma halálra ítélte Janusek népiskolai tanítót, aki borzalmas kegyetlenlenséggel gyilkolta meg és fosztotta ki egyik tanítótársának feleségét. Janusek kartársa feleségét kalapácsütéssel ütötte agyon és 2 ezer koronáját elrabolta.

— **At akart szökni a határon.** Kovács József aradi fiatalember tegnap at akart szökni a magyar határon. A vámőrség azonban elfogta és bezárította Aradra. A büntető járáshírség ma 15 napi elzárásra ítélte.

— **Ügyilkosság.** A sokodori (székudvari) csendőrség jelentést tett az aradi királyi ügyészségnek, hogy Crisan Mihai odaváló 18 éves fiatal ember tegnap az udvaron levő gémes kúba fojtotta magát, valószínűleg szerelmi okokból.

— **„Sandor Mátyás” bemutatója az Ápollóban.**

— **Agyonütötte a fa.** Negrilla Roman soborsmi 24 éves favágót miközben tuskók döntésével volt elfoglalva, tegnap az erdőben egy megázult szálfa agyonütötte. Az ügyészség a holttest eltemetésére az engedélyt megadta.

Tanító-egyesület Aradon

(Aradi tanítók gyűlése.)

Arad város tanítóit tegnap gyűlésre jöttek össze, melyen megalakították az aradi tanítók egyesületét. A megalakulás előtt a román székesegyházban finnepl istentisztelet volt, melyen Dimitrie Popovici tanító, karnagy vezetése mellett a növendékek gyönyörű egyházi énekeket adtak elő. Az isteni tisztelet után a Strada Josif Vulcan (Kazinczy utca) polgári iskolában a közgyűlést Popovici tanító nyitotta meg és tartalmas beszédében vázolta, hogy mi a demokrácia elvével élő állam néptanítójának munkája az iskolában, mi a társadalmi élet terén, mi a tanítószervezkedésének célja, szűk sége és törekvése. Ezután az egyesületi tisztségek betöltésére jelölő bizottságot küldtek ki. A jelölő bizottság ajánlására a közgyűlés megválasztotta elnökeket: Dimitrie Popovici igazgató tanítót, alelnökeket Lautner Mátyást, jegyzőkké Traian Gulest és Vicinti Gulest, pénztárossá Juon Gáspárt, könyvtárossá Cecilie Jonescut, ellenőré Korom Józsefet. Az irodalmi bizottság tagjai lettek: Juon Cadarin, Szarka László, Horváth Janka, Kolarovné-Rubuneszku Augusztia, Werner Sándor, Balázs Ferencné, Cracsun Mococa, Petru Putin. Az elnök szép szavakkal köszönte meg megválasztását és az egyesület működéséhez gazdag sikert kívánva a közgyűlést befejezte.

